

Gulusóttin kom úr ánni

Ikki óvanligt. Hetta er í Havn

At áir verða bruktar sum kloakkir, er ikki óvanligt í Føroyum. Og tað er heldur ikki óvanligt, at børn spæla við ella í hesum áum. Og tað er ikki gott. Eitt dømi um tað er at finna í ársfrágreiðingini hjá landslæknanum fyri 1981. Nógvi bendir á, at eitt barn í fjór fekk smittandi gulusótt, eftir at hava spælt við eina kloakká.

Landslæknin fekk í 1981 fráboðan um átta

tilburðir av smittandi gulusótt. Allir sjúklingarnir buðu í ella høvdu tilknýti til sama hús. Frærenslid úr septiktanganum hjá húsnum rann út í ána, barnið spældi við.

Kanningar vistu, at ein dani, sum buði í húsnum, hevði smittuna við sær.

Tey vánaligu kloakkviðurskiptini finga landslæknan at heita á fútan um at skipa so fyrri, at folkið, har buði, helt seg burtur frá ánni í eitt hálvt ár. hd.

Leygardagur 10. juli 1982

Her er eitt tað fyrsta bumbumálið!

Orð og mynd:
Høgni Djurhuus

Hiðani, úr tí friðarliga føroyska haganum, verða kjarnorkuvápnini hjá USA stýrd, meinar greinskrivarin

unum kunnu raka málini í Sovjetsamveldinum.

Loran C stöðin á Eiði er miðdepilin fyri Loran C ketuna millum Grønland, Island, Jan Mayen, Føroyar, Noreg og Norðurtýskland. Loran C stöðin á Eiði er ein av knórunum í amerikansku álpsmegini í Norðuratlantshavinum.

Hesar, fyri okkum føroyingar, óhugnaligu niðurstøðir eru at finna í greinini »Føroyar í kjarnorkuvápnadubbingini«, sum Rógvi Thomsen hevur í nýggja tíðarritinum Brá.

Í greinini, sum eisini er um vápnadubbingina hjá stórveldunum báðum, friðarstríðið, stöðina í Mjorkadali og SOSUS, lurtitólssketuna í havinum millum Grønland og Skotland, roynir Rógvi Thomsen at gera enda á øllum tósi um, at Loranstöðin á Eiði bert hevur friðarlig endamál og ikki hernaðarlig.

Góð kelda

Rógvi Thomsen byggir sjónarmið síná á m.o.

almennari frágreiðing frá amerikanska verjumálaráðnum Pentagon. Í henni stendur: »At Loran C er neyðugt, kemst fram um alt av, at eindir úr tí amerikansku vápnadu hermegini kunnu vera til reiða at virka til sjós, í luftini og undir sjónum nær sum helst og hvar sum helst«. Og hetta er nakað heilt annað enn leiðarin og næstleiðarin á Loranstöðini segdu við blaðið Magn í 1978. Leiðarin, Frode Thielholdt segði tá, at Loran C varð bygt í Føroyum fyri fyrst og fremst at tæna amerikansku iskanningarskipunum í Pólhavinum og Grønlandi. Næstleiðarin, Solvi Jespersen, helt, at onkur hevði fingið tað skeið í halsin, at Loranstöðin hevur hernaðarlig endamál.

Rógvi Thomsen sigur í grein síni, at tað er ógjørligt at avgera, um teir báðir siga tvørtur imóti tí, teir vita, ella, um teir vita eins lítið og allir aðrir føroyingar.

Rógvi Thomsen hevur

størri álit á frágreiðingini úr Pentagon.

Gólan í Norra

Loran C gólan í Noregi í 1977 bendir á júst tað sama sum Pentagonfrágreiðingin. Tað kom fram í 1977, at tá Loran C stöðin varð bygdar í

Noregi, var hernaðarligi týðningur teirra krögvadóður fyrri Stortinginum. Hóast trygdarnevndin hjá stjórnini visti um hetta. Starvsmenn hjá amerikansku sendistovni arbeiddu saman við norskum myndugleikum fyri at krögv hernaðarliga týðningin fyri Stortinginum og almenninum.

Kanska hevur nakað tað sama verið á vasi, tá Loranstöðin á Eiði varð bygd fyri yvir 20 árum síðani. Rógvi Thomsen skrivur, at ongin veit, um danska stjórnin, tiansheldur føroyska landsstýrið ella lögingið, vistu, hvat tey gjørdur í 1959.

Nakað, sum bendir á, at føroyskir politikarar ikki

vita, ella hava vitað, hvat Loran C verður brúkt til, eru orðini hjá Finnboğa Isaksen á lögtingsfundi 5. desember 1979. (Hetta er ikki nevnt í greinini í Brá). Finnboğa Isaksen segði tá, at lögmáður (Atli Dam) í 1977 fekk at vita, at Loranstöðin á Eiði vegleiðir amerikanskar kjarnorkukavbátar. Finnboğa Isaksen, sum var í landsstýrinum í 1977, segði eftir tingfundin við Sosialin, at hann ein dagin í 1977 mótti fyrstodumanninum á Loranstöðini í gongini úti í Tinganesi.

— Eg spurdi hann, hvat hann gjørdi her. Hann segði, at hann hevði verið og greitt lögmanni frá, at Loran C stöðin hevði ta uppgávu at vegleiða Polariskavbátar. segði Finnboğa Isaksen.

Onga ávirkan

At Loran C hevur stóran hernaðarligan týðning fyri USA, ívast Rógvi Thomsen ikki í. Hann visir m.a. til eina grein í danska

tíðarritinum Forsvar í fjór. Har verður sagt, at Loran C stöðin har hava nógvi størri týðning fyri USA enn ein herstoð við kjarnorkuvápnunum í Karup. Við Loran C stöðunum er danskt øki ein visur luttakari í einum strategiskum kjarnorkukriggi.

Og danskt øki í hesum sambandi er sjálvandi Føroyar og Grønland.

Og antin vit vilja tað ikki, so noyðast vit at lata okkum lynda at vera ein finna í kjarnorkudubbing USA. Vit hava onga sum helst ávirkan á hernaðarmál í landi okkara. Tað segði Hilmar Baunsgaard, forsætisráðharri, tyðiliga og greitt í Folkatinginum í 1971:

»Forsvaret er et rigsanliggende som færingar ikke har indflydelse på — ellers må hjemmestyrelsen ændres«.

Og heimastýrislógin er óbroytt.

(Vit fara í blaðnum næsta leygardag at ummæla tíðarritið Brá).

Brestur krigg; á millum USA og Sovjett, verður Loranstöðin á Eiði bumbað longu í krigsbyrjan. Kanska longu aðrenn, kriggið veruliga brestur á.

Ti amerikansku kjarnorkukavbátarnir í Norðuratlantshavi brúka Loran C til neyvt at staðfesta, hvar í havinum, teir eru staddir. Neyðugt er at vita ta neyvu staðsetingina, so rakettirnar hjá kavbát-